

HP-B-121

РАЖИАТКИ
ВОЈЕННЕ

Второй день выезда.

ВОКЗАЛЬ
Брестский

ПОЉЗДЪ № 14

11 часовъ 35 мин. вечера.

(Петроградское время).

ROK TYSIAC DZIEWIĘCSET OŚMNASTY. WARSZAWA.
ADMINISTRACJA: UL. KRUCZA NUMER TRZYNASTY.

28.

NAKŁADEM WYDAWNICTWA
PAMIĄTEK WOJENNYCH

WYBITO

MEDAL
„NA CHWAŁĘ SPEKULANTOM”

z oznaczeniem cen pas-
karskich na artykuły naj-
niezbędniejszej potrzeby w
czasie wojny z **portretem**
spekulanta, oraz podobi-
zną historycznego **paska**.
Medal ten służy na wiecz-
ną wojny i hyjen pamiętkę,
dla zbieraczy. — Dla zwy-
kłych zaś śmiertelników—
jako brelok do zegarka.

KRUCZA 13 M. 8.

WYSYŁAMY POCZTĄ.

WYDAWNICTWO
PAMIĄTEK WOJENNYCH

ZESZYT I^{SZY}

Zawiera w dokładnej reprodukcji
z zachowaniem barw naturalnych,
bony.

Wysyłamy pocztą za zaliczeniem.

WARSZ. TOW. AKC.

„MOTOR”

ul. Marszałkowska № 23.

poleca:

Preparaty galenowe,
Leki patentowane,
Wody mineralne sztuczne,
Czyste odczynniki chemiczne.

Bibliy Bergmt Pawez

HP-B-121

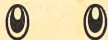
PAMIĄTKI WOJENNE

(AFISZE).

ZESZYT II.

WSZELKIE PRAWA WŁASNOŚCI WYDAWNICZEJ
ORAZ AUTORSKIEJ ZASTRZEŻONE.

1918.

WARSZAWA. — ADMINISTRACJA
WYDAWNICTWA: KRUCZA № 13.

Cena egzemplarza w wydaniu popularnym 2 Mk. poza Warszawą 2.50 Mr.

"	"	na lepszym papierze	4	"	"	"	4.50	"
"	"	w oprawie płóciennej	7.50	"	"	"	8	"

☐ 40% DLA POZBAWIONYCH PRACY. ☐

Gepr. u. auch für Ausfuhr freigeg. durch die Kais.-Deut. Presseabt.
Warschau, 19/II 1918. № 9107. Dr. № 65.

Drukarnia L. Bruś, Warszawa, Nowy Świat 66.

Od Wydawnictwa.

Wybuchła wojna. — Na rozległych polach Polski przemówiły armaty o nowych prawach, nowym obowiązkach, o groźnym i nieznanym życiu wojennym...

Miasta, wsłuchane w odgłos zmagających wojennych, milczały w oczekiwaniu rychłych przemian. — Zdała od pola bitwy, żyjąc nerwami depesz — troszczono się o jutro, chyląc pokornie czoła przed obowiązkiem dnia wojennego.

Obowiązek, — jeden nie zawodził.

Odziany w różnorodne — kolorowe szaty, niemal codziennie wypełzał na mury miasta pod postacią licznych rozporządzeń i obwieszczeń stając się przykazaniem dnia wojennego wszechwładnym i bezapelacyjnym. — Na murach miasta pisała wojna swój elementarz. W pocie czoła sylabizował na

nim obywatel, z dnia na dzień, przyszłość... wojny i nadzieję pokoju... Gdyby w dniu dzisiejszym rozpostarło się przed wzrokiem jego wszystko czarne, które widział na białym, zielonym, czerwonym, lub pomarańczowym, wyznałby że przeczytał księgę mądrości wojennej, wyczerpującą, aż... do omdlenia.

W zbiorze niniejszym zamieszczamy część obfitego afiszowego plonu — oświetlającego czas, którego miarą — stały się wielkie wydarzenia. — Obok reprodukcji fotograficznej oryginałów zamieszczamy tekst w brzmieniu dosłownym. Na okładce zamieściliśmy reprodukcję biletu ewakuacyjnego, wydawanego urzędnikom państwowym, podczas cofania się arm rosyjskiej.

BANK DLA HANDLU I PRZEMYSŁU W WARSZAWIE

INSTYTUCJA CENTRALNA,
Warszawa, ul. Traugutta Nr. 8.
BIURO WYMIANY,
ulica Traugutta Nr. 8.

PIERWSZY ODDZIAŁ MIEJSKI,
Marszałkowska Nr. 83 (róg Hożej).
DRUGI ODDZIAŁ MIEJSKI,
Praga — ulica Targowa Nr. 31.

ODDZIAŁ W SIEDLCACH Z AGENTURĄ W MIĘDZYRZECU,
ODDZIAŁ W ŁOMŻY Z AGENTURĄ W GRAJEWIE.

Kapitał zakładowy rub. 5,000,000.   Fundusze rezerwowe rub. 278,386.10.

Объявление.

Привожу всеобщему сведѣнію, что несмотря на объявленіе войны, всѣ гражданскія и военныя власти остаются на своихъ постахъ и дальше исполняютъ ввѣренныя имъ обязанности въ области общественнаго порядка. Въ виду этого приглашаю все население Варшавы, чтобы оно относилось къ текущимъ событіямъ съ совершеннымъ спокойствіемъ и было увѣрено, что предпринято всѣ мѣры, для обезпеченія личной безопасности каждаго.

По отношенію къ нарушающимъ общественный порядокъ, а равно къ распространяющимъ ложныя слухи, возбуждающимъ панику среди населенія, предприняты будутъ самыя рѣшительныя мѣры на основаніи законовъ военнаго времени.

Генералъ отъ кавалеріи

Жилинскій.

Obwieszczenie.

Podaję do wiadomości powszechniej, że pomimo ogłoszenia wojny, właściwe władze cywilne i wojskowe pozostają na miejscach i w dalszym ciągu pełnią powierzone sobie obowiązki w zakresie porządku publicznego.

Wobec tego wzywam całą ludność Warszawy, aby zachowała się spokojnie, wobec bieżących wydarzeń i była pewna, że celem zapewnienia osobistego bezpieczeństwa każdego, przedsięwzięto wszelkie kroki.

Względem zakłócających porządek społeczny, oraz rozpowszechniających fałszywe pogłoski, budzące popłoch wśród ludności, przedsiębrane będą kroki, jaknajbardziej stanowcze na podstawie praw czasu wojennego.

Jenerał jazdy

Żyliński.

Celem obalenia pogłosek o ustąpieniu rosjan z Królestwa bez walki, rozlepiono pierwszy afisz wojenny, dn. 3.VIII.14 r.

Wielkość naturalna 35 x 25 cent.

POLACY! Wybiła godzina, gdy serdeczne marzenie ojców i dziadów waszych może się spełnić. Minęło półtora wieku od czasu, jak żywe ciało Polski rozdarto na części, ale duch Jej nie umarł. Żyła ona nadzieją, że przyjdzie chwila zmartwychwstania narodu polskiego i braterskiego pogodzenia się jego z Wielką Rosją. Wojska rosyjskie niosą wam radosną wieść tego pogodzenia się.

Niech znikną granice dzielące na części naród polski niechaj połączy się on w jedną całość pod berłem Cesarza rosyjskiego. Pod tym berłem odrodzi się Polska wolna co do swej

wiary, języka i samorządna. Jednego oczekuje od was Rosya—takiegoż poszanowania dla praw tych narodowości, z któremi związała was historia.

Z otwartem sercem i po bratersku wyciągniętą dłonią idzie na wasze spotkanie wielka Rosya. Wierzy Ona, że nie zardzewiał jeszcze miecz, który raził wroga pod Grunwaldem.

Od brzegów Oceanu Spokojnego do mórz północnych idą pułki rosyjskie. Zorza nowego życia wschodzi do was. Niechaj zabłyśnie na zorzy tej znamię krzyża, symbol cierpień i zmartwychwstania narodów.

ODEZWA MIKOŁAJA MIKOŁAJEWICZA.

Воззвание Верховнаго Главно- командующаго къ полякамъ.

ПЕТЕРБУРГЪ.

ПОДЛЕКИ! Пройдя чашу, когда набитая мечта кашива от-
вѣтъ в дѣлахъ мнѣтъ озвучивать. Полтора вѣка тому на-
задъ какою чѣло Польши было растерзано на куски, но не умер-
ла душа ея. Она жила и жила, и что возбудила чашу воскре-
сенія польскаго народа и братскаго презрѣнія ея съ Влади-
славъ Роговъ. Узрѣвъ небеса несутъ какъ блужда вѣтъ этого
презрѣнія. Пусть стуртуетъ граница, раздѣляющая на чашу поль-
скаго народа, да издрогнетъ она, выйдя подъ свѣдѣннѣмъ
Русскаго Царя Падъ сдѣлатьеъ лѣтъ возростаетъ Польша
свободна въ своей вѣдѣ, вѣтъ в самозарожденнѣ. Одною дѣтъ
ить Вѣтъ Роговъ — таковаго же уваженнѣ въ правнѣхъ тѣхъ наро-
женнѣ, съ которыми сдѣлала вѣтъ вѣтъ. Съ открытымъ серд-
цемъ и братскою протрутой рукой идеть къ вѣтъ вострубу
Иванова Роговъ Она вѣтъ, что не дѣлала вѣтъ, равной
вѣтъ при Гривовалдѣ. Отъ береговъ Тибата океана до Стар-
шихъ морей дѣлаетъ русскнѣ рата. Дари новой жизни знамен-
ство для вѣтъ. Да возбудитъ на этой дѣтъ знаменнѣ вѣтъ,
сдѣлала вѣтъ и вострубу возростаетъ.

Верховный Главнокомандующий Генерал Адъютантъ
14 августа 1914 г.

Николай.

Odezwa Zwierzchniego Wodza Naczelnego do Polaków.

PETERSBURG.

POLACY! Wybitis gotnia, gdy niedobrze parzenie ojców i dzie-
ciów waznych moze się spełnić. Miedzi p taka wieki od czasu,
jak tywe ciele Polski rozdziano na kawałki, nie dusił jej nie kładł.
Żyła ona nadzieją, że przysiądło chwila zmartwychwstania narodu
polskiego i braterskiego przywrócenia mu jego z Włocka Boga. Wę-
ska rozjątkie miedzi wam radomą wiedz jego pogrobenia się.
Niesiż żmudną granicę dzielącą na części wiodłi polski niemieckij
poharty się on w jedną całość pod berłem Cesarza rosyjskiego.
Pod tym berłem odzyskał się Polska wolać on do swojej wiodły, Jery-
żka i samozarodzenia. Jedynego otwierając od was Boga — takżegod potę-
powania dla praw tych narodowosci, z ktorými zwiazala was historia.
Z otwarciem sercem i po bratersku wyścignicie chwałi takie na
wasze spiekanie wielka Boga, Wierzy Ona, że nie zardzewiał je-
zusek miedzi, który zafid wrogas pod Grunwaldem.

Od brzołów (tesami Spokojnego do morz północnych) idą polski
rosyjskie. Zorza nowego życia wchodzi dla was. Niechaj zabły-
sni na wzrost tej dusznej krzyżu, symbol cierpienia i zmartwychwsta-
nia narodów

Zwierzchni Wódz Naczelný General Adъutantъ

1 (14) sierpnia 1914 r.

Миколай.

**15 Sierpnia 1914 roku na murach Warszawy ukazała się
pierwsza odezwa do Polaków.**

Wielkość naturalna 32 x 40 cent.

Odezwa do Polaków.

Zbliża się chwila oswobodzenia z pod jarzma moskiewskiego.

Sprzymierzone wojska Niemiec i Austro-Węgierskie przekroczą wkrótce granicę Królestwa Polskiego. Już cofają się Moskale. Upada ich krwawe panowanie, ciężące na was do stu przeszło lat. Przychodzimy do Was jako przyjaciele. Zaufajcie nam!

Wolność Wam niemiemy i niepodległość, za którą tyle wycierpieli ojcowie Wasi. Niech ustąpi barbarzyństwo wschodnie przed cywilizacją zachodnią, wspólną Wam i nam.

Powstańcie, pomni Waszej przeszłości, tak wielkiej i pełnej chwały.

Połączcie się z wojskami sprzymierzonymi. Wspólnymi siłami wypędzimy z granic Polski azjatyckie hordy.

Przynosimy też wolność i swobodę wyznaniową, poszanowanie religii, tak strasznie uciskanej przez Rosyę. Niech z przeszłości i z teraźniejszości przemówią do was jęki Sybiru i krwawa rzeź Pragi i katowania Unitów.

Z naszymi sztandarami przychodzi do was wolność i niepodległość.

Naczelne dowództwo niemieckich i austro-węgierskich armii wschodnich.

Po ukazaniu się odezwy Mikołaja Mikołajewicza Dowództwo naczelne Państw Centralnych wydało również odezwę do Polaków, rozrzucającą przez lotników z areoplanów.

Wielkość naturalna 33 x 21 cent.

Къ населенію.

Мобилизация произведена въ заранее опредѣленный срокъ. Въ этотъ торжественный для армии моментъ, считая своей обязанностію обратиться ко всему населенію, которое заполнило ряды вѣрнѣйшихъ мѣтъ войскъ со словами глубокой благодарности за полный порядокъ, соблюденный вездѣ при явкѣ запасныхъ на службу. Намъ придется перенести еще много испытаній, но я призываю население соблюдать во всѣхъ обстоятельствахъ войны спокойствіе и всѣми силами и средствами содѣйствовать армии для одержанія побѣды. Я глубоко вѣрю, что въ противникѣ, который поднимаетъ противъ насъ оружіе, население видитъ такого же ожесточеннаго врага, каковаго видитъ въ нектъ армія. Помидете рука объ руку, помиде, что армія это живое тѣло и кровь каждаго народа.

Генералъ отъ кавалеріи
Самсоновъ.

Do ludności.

Mobilizacja dopełniona została w określonym z góry czasie. W tej uroczystej dla armii chwili, uważam za swój obowiązek zwrócić się do całej ludności, która zapełniła szeregi powierzonych mi wojsk, ze słowami głębokiej wdzięczności za porządek wzorowy, zachowany wszędzie przy stawianiu się rezerwistów do służby. Wiele doświadczeń przenieść nam jeszcze wypadnie, lecz we wszystkich okolicznościach wojny wzywam ludność, aby zachowała spokój i współdziałała armii wszelkimi siłami i środkami ku osiągnięciu zwycięstwa. Wierzę głęboko, że w przeciwniku, który oręż na nas podniósł, ludność widzi takiego samego wroga zawziętego, jakim widzi go armia. Idźmyż ręką w rękę, pomidąc, że armia to, żywe ciało i krew kaźdego narodu.

Podpisano: jenerał jazdy
Samsonow.

Jenerał Samsonow, dziękując ludności za zachowanie spokoju w czasie mobilizacji, wzywa do współdziałania z Rosją. Armia jego, składająca się przeważnie z rezerwistów polaków, uległa straszliwej porażce.

Wielkość naturalna 46 x 64 cent.

DO LUDNOŚCI MIASTA WARSZAWY.

Komitet Obywatelski miasta Warszawy podaje do publicznej wiadomości, że wobec zawieszenia czynności władz miejskich i cywilnych obejmuje pieczę nad miastem.

Komitet będzie dążył do utrzymania porządku, zapewnienia bezpieczeństwa, oraz — w granicach możliwości — normalnego biegu życia.

Licząc na współdziałanie mieszkańców, Komitet Obywatelski spodziewa się, że wszelkie jego zarządzenia, będą bezwzględnie wykonywane i spotkają się z powszechną pomocą.

Komitet utrzymuje w mocy wszelkie dotychczasowe przepisy, zapewniające ład i porządek, jak zakaz sprzedaży trunków, takse na artykuły pierwszej potrzeby i t. p.

Komitet powołał do pomocy — przy spełnianiu swoich zarządzeń, oraz przy zapewnieniu bezpieczeństwa — STRAŻ OBYWATELSKA, której ludność powinna pomagać przez szybkie i chętne stosowanie się do jej wymagań.

Wszelkie próby nieposłuszeństwa i wykroczeń, zakłócających spokój publiczny, będą najsurowiej poskramiane.

Komitet głęboko wierzy, że wszyscy mieszkańcy potrafią utrzymać równowagę i spokój, gdyż jedynie karne zachowanie się ogółu zdoła zabezpieczyć miasto od groźnych następstw.

Komitet Obywatelski miasta Warszawy.

Podczas cofania się armji rosyjskiej w nocy 4 sierpnia 1915 r. rozlepiony został pierwszy afisz K. O. m. Warszawy, donoszący o objęciu pieczy nad miastem.

Komitet Obywatelski miasta Warszawy

obwieszcza:

Straż Obywatelska z dniem dzisiejszym obejmuje pieczę nad porządkiem, spokojem i bezpieczeństwem publicznym w naszej stolicy.

Komitet wzywa przeto obywatele aby:

złożyli bezzwłocznie w ratuszu wszelką posiadaną broń palną, oddali — w miarę możliwości — do rozporządzenia Straży — konie i rowery

i przez spokojne zachowanie się, niewytwarzanie zbiegowisk i ścisłe stosowanie się do wskazówek straży, przyczynili się do utrzymania porządku.

Sprawność działania Straży Obywatelskiej jest zależną od poparcia i współdziałania całej ludności.

Wasze miasto znajduje się w posiadaniu Niemiec. Ale my prowadzimy wojnę tylko przeciwko nieprzyjacielskim wojskom, a nie przeciwko spokojnym mieszkańcom.

Spokój i porządek będą utrzymane, a prawo obronione.

Oczekuję, że mieszkańcy Warszawy żadnych nieprzyjacielskich czynów nie popełnią, niemieckiej sprawiedliwości zaufają i rozporządzenie naszych dowódców wojskowych bezwarunkowo wykonywać będą.

Dowództwu Naczelnemu Niemiec-kiemu jest jednakże wiadome, że nieprzyjaciel uczynił przygotowania przeciwne bezpieczeństwu wojsk naszych w Warszawie.

Widzę się więc zmuszonym Naczelników oraz znamienitych obywateli miasta wziąć jako zakładników, którzy mi będą odpowiedzialni za bezpieczeństwo wojska.

Od Was zależy obrona życia Waszych obywateli. Każdy, który się dowie o zamierzonych zamachach jakiegokolwiek rodzaju, ma przez wzgląd na swoich współobywateli oraz na spokój i bezpieczeństwo miasta Warszawy obowiązek zawiadomić bezzwłocznie o takowych Niemieckie Władze Wojskowe.

Kara śmierci oczekuje każdego, który tego obowiązku nie spełni albo zamachy ułatwi.

BEKANNTMACHUNG.

Einwohner von Warschau!

Ihre Stadt ist in deutscher Gewalt
Aber wir führen Krieg nur gegen feindliche Truppen, nicht gegen friedliche Bürger.

Ruhe und Ordnung soll gewahrt, das Recht geschützt werden.

Ihnen erwartet, dass Warschaus Bürger keine feindliche Handlungen unternehmen, dem deutschen Besatzergewalt verzeihen und die Anordnungen unserer Truppenbevollmächtigten Folge leisten werden.

Der deutsche Besatzergewalt ist aber bekannt geworden, dass der Feind Anschläge gegen die Sicherheit unserer Truppen in Warschau verübt hat. Darum bin ich gezwungen, die Hülfen und angesehenen Bürger der Stadt als Geiseln zu nehmen, die mir für die Sicherheit der Truppen bürgen.

An Euch ist es, das Leben dieser kühnen Hiltbürger zu schützen. Wer davon abweicht hat von gewissen Anschlägen irgendwelcher Art, hat im Interesse seiner Hiltbürger, wie der Ruhe und Sicherheit der Stadt Warschau die Pflicht, welches zugewandt bei der deutschen Hiltbehörden zur Anzeige zu bringen.

Die Todesstrafe hat derjenige zu erwarten, der sich einer Untertänigkeit in dieser Hinsicht schuldig macht oder gar Anschläge verübt hat.

Der Deutsche Oberbefehlshaber

LEOPOLD

Prinz v. Bayern
Generaloberst

ODEZWA.

MIESZKAŃCY WARSZAWY!

Wasze miasto znajduje się w posiadaniu Niemców. Ale my prowadzimy wojnę tylko przeciwko nieprzyjacielskim wojskom a nie przeciwko spokojnym mieszkańcom.

Spokój i porządek będą utrzymane a prawo obronione.

Oczekuję, że mieszkańcy Warszawy żadnych nieprzyjacielskich czynów nie popełnią, przeciwnie, sprawiedliwie zadowolą i podporządkują naszym dowódców wojskowych bezgrzesznie wykonując będą.

Dowodziciel Niemiejszym Niemiejszym jest jednako wiadomo, że nieprzyjacieli użył przygotowania przeciwko bezpieczeństwu wojsk naszych w Warszawie. Wiedzą się więc zmuszonym Niemiejszym oraz zranienymi miasto obywateli miasta wziąć jako zakładników, którzy mi będą odpowiedzialni za bezpieczeństwo wojska.

Od Was zależy obrona życia Waszych współobywateli. Każdy, który się dowie o zamierzonych zamachach jakiegokolwiek rodzaju, ma przede wszystkim na swoich współobywateli oraz na spokojności i bezpieczeństwie miasta Warszawskiego obowiązki, zawiadomić bezwzględnie o takichowych Niemiejszym władze Wojskowej.

Każa Amjeter oczekuje karkiego, który tego obowiązku nie spełni albo zamieszki układa.

Wódz Naczelny Wojsk Niemiejskich.

LEOPOLD

Książę Szwabski
generaloberst

Pierwszy afisz w języku niemieckim, rozwieszony na murach Warszawy po wkroczeniu armji sprzymierzonych dn. 5 sierpnia 1915 roku.

Wielkość naturalna 35 x 55 cent.

Bekanntmachung

an die Bewohner der Stadt Warschau.

Nachdem unsere Truppen in siegreichem Vorgehen die Weichsel überschritten haben, bin ich durch Befehl des Armee-Oberkommandos zum Gouverneur von Warschau ernannt worden. Mit dem heutigen Tage geht die Regierungs- und -Polizeigewalt in der Stadt Warschau auf mich über.

Gereke

General-major und Gouverneur.

Warschau, d. 9 August 1915.

Ogłoszenie

do ludności m. Warszawy.

Rozkazem naczelnej komendy wojskowej, po zwycięskiej przeprawie wojsk naszych przez Wisłę, zostałem mianowany gubernatorem Warszawy. Z dniem dzisiejszym obejmuję władzę rządową i policyjną w mieście Warszawie.

Gereke

General-major i Gubernator.

Warszawa, d. 9 Sierpnia 1915 r.

Oprócz powyższego ogłoszenia z podpisem v. Gereke, — wyszło rozporządzenie o wytępieniu gołębi pocztowych, oraz prowadzeniu psów na smyczy.

Wielkość naturalna 28 x 36 cent.

Bekanntmachung.

Seine Majestät der Deutsche Kaiser und König von Preussen habe geruht, mich für die von den deutschen Truppen besetzten polnischen Gebiete zum General-Gouverneur in Warschau zu ernennen.

Ich habe dies mit Allergnädigst übertragene Anl angeordnet und sehe meine Aufgabe darin, in dem von Krieger heimgesuchten Lande Ordnung und Ruhe aufrechtzuerhalten und, soweit es sich mit der Fürsorge für unser in Kampf stehendes Heer vereinigen lässt, den zerrütteten Wohlstand wieder aufleben zu lassen.

Ich fordere die Bevölkerung auf, mich in diesen Bestrebungen zu unterstützen.

Warschau, den 4. September 1915.

Der General-Gouverneur
von Beseler
General der Infanterie.

Obwieszczenie.

Jego Cesarska Mość Cesarz Niemiec i Król pruski raczył mianować mnie Jenerał-Gubernatorem w Warszawie nad zajętymi przez wojska niemieckie obszarami polskimi.

Objąłem urząd najpilniejszemu mi powierzony. Zastąpiłem mi- jenę łędczo utrzymania w kraju wojnę dotychczasową porządek i spoko- ję oraz, o ile to da się połączyć z potrzebami naszej walczą- cej armji, wskrzeszenie zachwianego dobrobytu.

Wzywam mieszkańców, aby mi pomagali w tych zamiarach.

Warszawa, dnia 4 Września 1915 r.

Jenerał-Gubernator
podp. von Beseler
Jenerał piechoty.

**Obwieszczenie o objęciu jenerał-gubernatorstwa przez
v. Beselera.**

Wielkość naturalna 71 x 56 cent.

Mając zamiar wszelkie objawy dobroczynności społecznej w krajach polskich ciężką wojną dotkniętych popierać, odpowiedzialna władza niemiecka, działająca przed objęciem przezemnie urzędu, oraz i ja udzieliłiśmy Centralnemu Komitetowi Obywatelskiemu i Komitetowi Gubernji Warszawskiej pozwolenie zajmowania się działalnością dobroczynną obok odpowiednich organizacji niemieckich i austrijackich i zapewniłiśmy mu nasze poparcie. Pozwolenie to było dane pod wyraźnym warunkiem unikania wszelkiej działalności politycznej.

Komitet jednakże mianował w kraju sędziów, próbował pobierać podatki, wydawał rozporządzenia dotyczące się Straży Obywatelskiej poza granicami Warszawy i udzielał pozwolenia na noszenie broni, chociaż musiał wiedzieć, iż każdy, broń na mocy takiego zupełnie bezprawnego pozwolenia noszący, na karę śmierci zasłużył.

Ponieważ warunki komitetowi postawione nie zostały dotrzymane, rozwiązuję niniejszem rozporządzeniem Centralny Komitet Obywatelski wraz z Komitetami Gubernialnymi jako i Podkomitetami miejscowymi i zabraniam im wszelką dalszą działalność w granicach Jenerał-Gubernatorstwa Warszawskiego. Organizacja dobroczynności przechodzi wyłącznie pod zarząd administracji niemieckiej, do której również przyłączone zostaną urządzenia czysto sanitarne i rozwiązyanych obecnie Komitetów.

Wydane już przez jeden z Komitetów zaświadczenia uprawniające do noszenia broni winny być zwrócone niemieckim naczelnikom powiatów, Gubernatorstwu Warszawskiem lub Jenerał-Gubernatorstwu.

Kto zaopatrzy się w broń, albo zachowa takową bez wyraźnego pozwolenia wydanego przez władze niemieckie podpada karze śmierci.

BEKANNTMACHUNG.

Für den Privatverkehr innerhalb des Generalgouvernements Warschau und mit Deutschland wird vom 1. Februar 1916 ab zunächst versuchsweise die polnische Sprache zugelassen und zwar nur für Postkarten, die nur auf der Rückseite beschrieben sein und nur quer 8 oder Lech 12 Zeilen enthalten dürfen. Für Briefe ist nach wie vor nur die deutsche Sprache zulässig.

Warschau, den 2. Februar 1916.

Der Polizeipräsident
v. Glasenapp.

OBWIESZCZENIE.

W prywatnej korespondencji pocztowej w obrębie Jeneral-Gubernatorstwa Warszawskiego oraz z Niemcami zostanie dopuszczony z dniem 1-ym lutego 1916 r. narazie tylko dla próby język polski, a mianowicie tylko na pocztówkach, które mogą być zapisane jedynie na stronie odwrotnej i winne zawierać wszcz. najwyżej 8, a wallyż 12 wierszy. W listach dopuszczalny jest jak dawniej jedynie język niemiecki.

Warszawa, dnia 2 lutego 1916 r.

Prezydent Policji
v. Glasenapp.

Obwieszczenie o dopuszczeniu języka polskiego w korespondencji, tytułem próby.

Wielkość naturalna 55 x 43 cent.

Do mieszkańców Warszawskiego jeneralnego gubernatorstwa!

Przedziel nieulomną utnością w ostatczecze zwycięstwo ich
broni i życzeniem powodowani, by ziemie polskie przez
walcące ich wojska ciężkimi ofiarami rosyjskiemu panowaniu
wydarły do szcząśliwej przysięgi przysiężności, Jego Cesarzka
Mości Cesarz Niemiecki oraz Jego Cesarzka i Królewska Mości
Cesarz Austrii i Apostolski Król Węgier postanowili z ziem
tych utworzyć państwo samodzielne z dziedziczną monarchią
i konstytucyjnym ustrojem. Dokładniejsze oznaczenie granic
Królestwa Polskiego zastrzega się. Nowe królestwo znajduje
w łączności z obci sprzymierzonymi mocarstwami rękąjmię
potrzebną do swobodnego sil swych rozwoju. We własnej
armii nadal żyć będą pełne sławy tradycje wojsk polskich daw-
niejszych czasów i pamięć walecznych polskich towarzyszy broni
we wielkiej obecnej wojnie. Jej organizacja, wykształcenie i
kierownictwo uregulowane będą we wspólnem porozumieniu.

Sprzymierzonymi Monarchowie, biorąc należny wzgląd na
ogólne warunki polityczne Europy jakoteż na dobro i bez-
pieczeństwo własnych krajów i ludów, żywią nieulomną na-
dzieję, że obecnie spełnią się życzenia państwowego i narodo-
wego rozwoju Królestwa Polskiego.

Wielkie zaś, od zachodu z Królestwem Polskimi sąsiadujące
mocarstwa z radością ujęz z swych granic wschodnich, wkrze-
szenie i rozkwit wolnego, szcząśliwego i wspaniałego narodowego
życiem ciążącego się państwa.

Z najwyższego rozkazu Jego Cesarzkiej Mości Cesarza
Niemieckiego.

Jenerał-Gubernator
v. Beseler.

Odezwa 5 listopada 1916 roku rozlepiena została w niezliczonej
ilości egzemplarzy w dwóch wydaniach: na białym i czerwonym
papierze.

Wielkość naturalna 69 x 49 cent.

Wdowód uznania dobrego i spokojnego zachowania się ludności na obszarze Warszawskiego Jenerał-Gubernatorstwa wobec wojsk i władz niemieckich postanowiłem znieść w drodze łaski w przedstawionych mi wypadkach karę częściowo lub też zupełnie dla osób ka-

ranych na podstawie karnego prawa wojennego, o ile wzmiankowane ich czyny przestępne nie były skutkiem niecnego sposobu myślenia.

Wojennym sądom gubernialnym zalecam jak najpospieszniejsze skierowanie do mnie odnośnych propozycji z przedstawieniem aktów.

Gnadenerlass.

In Anerkennung des von der Bevölkerung des Generalgouvernements Warschau gegenüber den Deutschen Truppen und Behörden bewiesenen ruhigen und guten Verhältnisses will ich in dem mit hierzu vorgeschlagenen Fällen solchen Personen, die auf Grund der militärischen Strafgesetze bestraft worden sind, diese Strafen ganz oder teilweise aus Gnaden erlassen, sofern ihre Straftaten nicht aus offener Gesinnung hervorgegangen waren.

Die Militärverwaltungsorgane haben sich mit beständiger Beschleunigung unter Verlage der Akten entsprechende Vorschläge zu machen.

Warschau, den 5. November 1918.

Der Generalgouverneur
v. Beseler.

Amnestja.

W dowód uznania dobrego i spokojnego zachowania się ludności w okolicy Warszawskiego Jenerał-Gubernatorstwa wobec wojsk i władz niemieckich postanawiam złożyć w drodze listów w przedstawianych mi wypadkach karę cięższą lub też zupełnie dla osób karanych na podstawie karzonego prawa wojennego, a dla wyjątkowo ich czynów przestępnych nie były skutkiem niecnego sposobu myślenia.

Wojennym sądom gubernialnym zalecam ich najspieszniejszą aktywność do dnia odebranych procesy i przedłożenie aktów.

Warszawa, dnia 5 listopada 1918 r.

Jenerał-Gubernator
v. Beseler.

Łącznie z ogłoszeniem aktu 5 listopada Jenerał-Gubernator ogłosił amnestję, dotyczącą osób karanych na zasadzie praw wojennych, za wyjątkiem przestępstw, spełnionych skutkiem niecnego sposobu myślenia.

Wielkość naturalna 48x64 cent.

C. K. N.**POLACY!**

Władze okupacyjne wydały wczoraj odezwę o wojsku polskiem. Odezwa ta wywołała zaniepokojenie i różnorodne pogłoski, wobec których Centralny Komitet Narodowy, stojąc nieziemiennie na swem stanowisku, stwierdza co następuje:

ARMIA NARODOWA jest niewątpliwem następstwem proklamowania Państwa Polskiego. Dążyć do jej utworzenia, uważać ją za swój skarb najcenniejszy musi naród polski, jeśli nie chce spaść z powrotem do poziomu niewoli.

Armie, będącą najczystszyim wyrazem woli i zapalał narodu, musi powołać **RZĄD POLSKI**, jedynie uprawniony szafarz krwi polskiej.

W Legionach, które od dwóch lat z górą walczą bohatersko z przemocą moskiewską, mamy nie tylko gotowe kadry, ale dowód, że naród polski potrafi się zdobyć na męstwo i hartowną wolę w odpięaniu przemocy i gwałtu. **W niezłomnym twórcy polskiego ruchu zbrojnego, w JOZEFIE PIŁSUDSKIM**, mamy Wodza, w którego ręce może Naród Polski złożyć miecz swój z całą ufnością.

W UPRAWNIONEJ NADZIEI, iż powyższe postulaty spełnione zostaną, wzywamy Was Polacy, byście się na rozkaz Rządu Polskiego stawili pod narodowe sztandary.

CENTRALNY KOMITET NARODOWY

Warszawa, 10 listopada 1916 r.

Odezwa C. K. N., nawołująca do tworzenia armji narodowej.

Wielkość naturalna 70 x 50 cent.

Na rozkaz Najwyższy Jego Cesarzkiej Mości Cesarza Niemieckiego i Jego Cesarzkiej Mości Cesarza Austriackiego i Apostolskiego Króla Węgier zarządzeniem zostaje, co następuje:

§ 1. Do czasu ustanowienia Rady Stanu w Królestwie Polskiem na podstawie postępowania wyborczego, które będzie przedmiotem odrębnego porozumienia, tworzy się tymczasową Radę Stanu z siedzibą w Warszawie.

Ta Rada Stanu składa się z dwudziestu pięciu członków, którzy obeznani są z życzeniami i interesami narodu i mocą swego stanowiska powołani do reprezentowania wszystkich ziem i wszystkich kół zawodowych w obrębie obu General-Gubernatorstw. Piętnaście członków powołanych będzie z niemieckiego, dziesięciu z austriacko-węgierskiego obszaru administracyjnego.

§ 2. Członkowie tej Rady Stanu powołani zostają na podstawie Najwyższego rozkazu Jego Cesarzkiej Mości Cesarza Niemieckiego i Jego Cesarzkiej Mości Cesarza Austrii i Apostolskiego Króla Wę-

gier wspólnym reskryptem obu General-Gubernatorów.

W razie ubytku członka Rady Stanu, powołany będzie inny w myśl powyższych przepisów.

§ 3. Każdy z General-Gubernatorów wysła do Rady Stanu jednego komisarza rządowego i dwóch zastępców. Każdy General-Gubernator może dla uzyskania oświadczeń lub udzielenia wyjaśnień wysłać wedle potrzeby innych jeszcze przedstawicieli na posiedzenia Rady Stanu.

Komisarze rządowi i inni przedstawiciele muszą każdej chwili być wysłuchani.

§ 4. Rada Stanu zbiera się za pierwszym razem na zaproszenie obu komisarzy rządowych i wybiera ze swego grona bezwzględną większością głosów, przewodniczącego i jego zastępcę.

Przewodniczącemu przysługuje tytuł Marszałka Koronnego.

§ 5. Dalsze posiedzenia Rady Stanu zwołuje Marszałek Koronny.

Posiedzenie musi się odbyć jeżeli żąda tego jeden z komisarzy rządowych lub większość członków Rady Stanu.

§ 6. Rada Stanu uchwała swój regulamin, w szczególności zaś wybiera wydział wykonawczy.

INSTRUKCYA KOMITETU PRZYJĘCIA LEGJONÓW POLSKICH.

1. Młodzież akademicka tworzy kordony.
W tym celu zbierają się w dniu 1-ym grudnia o godzinie 8 i pół w punktach następujących:
POLITECHNIK -- Marszałkowska róg Alei Jerozolimskich od strony Mokotowa.
UNIwersytet -- Marszałkowska od strony ogrodu Saskiego.
KURSY HANDLOWE -- Al. Jerozolimskie róg Kruczej.
KURSY ROLNICZE -- Bracka róg Al. Jerozolimskich od strony pl. Wareckiego.
KURSY NAUKOWE i WAWELBERGA -- Aleja 3 Maja,
gdzie zastosują się do wskazówek instruktorów.
2. Organizacje społeczne, polityczne, zawodowe i t. p. są proszone o przysłanie swych delegatów ze sztandarami (w liczbie po trzy osoby) na ul. Al. 3 Maja o godz. 8 i pół rano w piątek dn. 1 grudnia, skąd zostaną zaprowadzeni na miejsca wyznaczone.
3. Szkoły meskie uprasza się o rozstawienie się po obu stronach ulicy Nowy-Swiat, od Alei Jerozolimskich do Królewskiej, szkoły żeńskie--od Królewskiej do placu Zamkowego.
4. Publiczność nie wchodząca w skład stowarzyszeń, szkół i korporacji jest proszona o trzymanie się na chodnikach za rozstawionym kordonem i o pomoc w zachowaniu porządku przez ścisłe zastosowanie się do wskazówek instruktorów honorowych, zaopatrzonych w oznaki specjalne.
5. Po ukończonej defiladzie Legionów należy zwinąć sztandary i rozjechać się.

**Do przyjęcia legjonów przystąpiła młodzież,
oraz liczne organizacje i stowarzyszenia,
strzegąc ładu wśród tysięcznych mas wita-
jącej publiczności.**

Wielkość naturalna 69 x 50 cent.

RODACY!

LEGJONY POLSKIE WKRACZAJĄ DO WARSZAWY!

Bardzo upragniona wieść to staje się radosną rzeczywistością. Stolica Polski Niepodległej Witła w piętek, dn. 1-go grudnia, ażejonych w dwuletnich krwawych trudach najdłuższych System Czystych, Tych, których niezmiernowaj ofiarze, męstwo i hartowni zawdzięcza Chwałę swą i Wolność.

Wielkie to i wspaniałe święto. W murach, które od lat prawie dla nie dźmały zaszczytu i szczesie gośczenia Wojska Polskiego, staje żołniese pułki Legionów, staje bohaterowie Refo-slowej, Kosciuchówkwi, Malakowa i Nadwornej, staje ci, których młode czoła zdobi już dzisiaj! zwycięski wawrzyn tyła bitew i przepraw wojennych.

Warszawo! Godnie, jak na stolicy Polski Niepodległej przystoi, powitasz Żołnierze Polskiego. Okazesz, jak drogie są sercu Twoje-mu te szare zastępy pułków legionowych, jak je czciłś i kochasz, jak im błogosławisz. Niech zobacza, jak w sercach naszych gości radość z ich przybycia, jak dumni i szczeniwi jesteśmy, że őród nas zyc będa, jak pragniemy ich chwały, ich zwycięstwa.

Przybierzmy ulice miasta naszego, wyjdźmy wszyscy na spotkanie drogich Braci, niech młodzież ujrzy, jak wkra-czać będą do stolicy Polski hartowni rycerze Sprawy Pol-skiej, niech dzieci w sercach swych zachowają pamięć wielkiego dnia, kiedy Warszawa na nowo wiazać będzie wielką swą przeszłość z świetniejszą jeszcze, dą Bog, przyszłością.

Niech zabrzmi z setek tysięcy piersi okrzyk całego narodu!

Niech żyją Legiony Polskie!

Niech żyje i po wieki kwitnie Polska Wolna Niepodległa!

Komitet przyjęcia Legionów Polskich w Warszawie.

Warszawa, dnia 26 listopada 1918 r.

Z entuzjazmem i serdecznością witają Warszawa legjony.
Odezwa Komitetu trafiła do serca warszawiaków, bowiem
bliższą była sercu.

Wielkość naturalna 70 x 50 cent.

Patrz str. 20.

Rada Stanu urzęduje w języku polskim. Organa władz okupacyjnych mają prawo posługiwać się językiem niemieckim.

Posiedzenia Rady Stanu odbywają się z wykluczeniem jawności.

§ 7. We wszystkich sprawach prawodawczych, w których obie administracje wspólnie lub jedna z nich zwróca się do Rady Stanu, winna jest Rada Stanu wydać swoją opinię.

Rada Stanu jest powołana do współdziałania przy tworzeniu dalszych urzędów państwowych w Królestwie Polskiem.

W tym celu ma Rada Stanu:

- a) wypracować projekty rozporządzeń, ustanawiających wspólne przedstawicielstwo części Królestwa Polskiego, administrowanych przez Rzeszę Niemiecką i Monarchią Austriacko-Węgierską,
- b) przygotować urządzenie polskiej administracji państwowej.

Nadto ma Rada Stanu:

1. Przedstawiać z własnej inicjatywy wnioski i projekty w sprawach krajowych;

2. W tworzeniu wojska polskiego współdziałać z naczelnym komendantem wojskowym mocarstw sprzymierzonych, któremu powierzono to zadanie;

3. Uchylać postanowienia w sprawie usunięcia szkód wojennych i gospodarczego ożywienia kraju, a potrzebne ku temu środki asygnować z kredytów oddanych sobie do dyspozycji przez obie administracje, lub też uzyskać je przez ustanowienia dodatków do podatków bezpośrednich, albo przez zaciąganie pożyczek.

Uchwały powzięte w myśl punktu 3-go po wyrażeniu zgody na nie tej administracji, do której obszaru się odnoszą, mają być przez tę administrację wprowadzone w życie w drodze rozporządzenia.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze nabiera mocy obowiązującej z dniem ogłoszenia.

BEKANNTMACHUNG

Alle Personen, die in den Straßen der Stadt Warschau so zerlumpt oder verschmutzt oder verlanst anzutreffen werden, dass ihr verwahrloster Zustand geeignet ist, öffentliches Argernis zu erregen, werden in Zukunft in Haft genommen, dort unter Abberung des Haupt- und Fortleiters entlastet und nicht eher wieder entlassen werden, als bis sie ihre Kleider gereinigt und in ordnungsmässigen Zustand versetzt haben. Die dadurch entstehenden Kosten werden durch Aufteilung von Zeugsarbeiten gedeckt werden.

Warschau, den 22. December 1916.

Der Polizei-Präsident
v. Glasenapp

OBWIESZCZENIE

Wszystkie osoby, które napotka się na ulicach miasta Warszawy w takim stopniu obdarte, brudne lub zezuszone, że ich zmiędlony stan wywołuje może aguczenie publiczne, będą w przyszłości aresztowane. W areszcie po ostryżeniu głowy i brzozy, zostaną odwołane i nie będą uwolnione, aż nie wyzerznie i nie doprowadzi do należytego porzeczku swego ubrania. Powstałe wykożek tego kożca pokryte będą za pomocą nakładania robót przymusowych.

Warszawa, dnia 22 grudnia 1916 r.

Prezydent Policji
v. Glasenapp

Odwszenie, ku zgrozie wrogów czystości, stało się obowiązujućem — choć nie wspólne z polityką nie miało.

Wielkość naturalna 64 x 48 cent.

Sytuacja polityczna, stworzona przez proklamację z dnia 5 listopada, wywołała w szerokich kołach ludności, zwłaszcza wśród ludności wiejskiej, przekonanie, jakoby zarząd niemiecki obecnie nic już nie miał do rozkazywania, jakoby Polska była teraz krajem zupełnie niezależnym, który powinien być w zupełności uwolniony od ciężarów wojny, przygniatających dzisiaj wszystkie narody Europy. Mniemanie takie jest mylne. Ponieważ polskie władze dopiero się tworzą, na razie więc wogóle nie ma jeszcze zarządu polskiego. Ale i polskie władze musiałby tak samo nakładać rekwizycje i wszelkie inne ciężary wojenne, jak stojące tymczasowo na ich miejscu władze niemieckie.

Na Polskę nie nakłada się większych ciężarów, niż na Niemcy, które wszystko znoszą z ochotą. Walczymy zarówno za Waszą Ojczyznę, jak za Niemcy, i to, czego się od Was wymaga, wychodzi tak samo na korzyść Waszej Ojczyzny, jak wysiłki Niemiec. Wasz

współdział jest potrzebny dla szczęśliwego ukończenia wojny, która Ojczyznę Waszą wyzwoliła. Im więcej poparcia znajdziemy u wszystkich, tem prędzej zakończy się wojna i tem prędzej Królestwo Wasze wśród błogosławieństw pokoju umocni się wewnątrz i wzrosnie w potęgę i znaczenie.

Poddawajcie się zatem chętnie zarządzeniom władz niemieckich, które tylko chwilowo zastępują władze polskie. Pamiętajcie, że przynosicie ofiary przede wszystkim Waszej ukochanej Ojczyźnie, Królestwu Polskiemu, i że opierając się tym zarządzeniom, działacie przeciwko interesowi własnej Ojczyzny i sami sobie bardzo szkodzicie.

Zwracam się do uczuć patriotycznych u każdego z Was; niechętnych zaś i opornych ostrzegam przed surowemi karami, które na mocy prawa wojennego niechybnie spadną za każdy opór przeciwko obecnej zwierzchności.

Sprawiedliwym rządzeniem Opatrzności, dane jest Narodowi naszemu osiągnąć cel, do którego napróżno zmierzały nieustające nigdy ofiarne wysiłki całego szeregu pokoleń poprzednich. Do odbudowy własnego niepodległego państwa jest dzisiaj naród polski powołany i budowę tę wznieść może potężnym, wszystkich sił swoich napięciem, ofiarnością i męstwem, pracą wytrwałą i zgodną obowiązkowością i karnością, które wszelką prywatę w zarodku tłumią.

Wiekopomnym aktem z dn. 5 listopada 1916 r. Monarchowie Niemiec i Austro-Węgrów proklamowali i poręczyli niepodległość Państwa Polskiego.

Wcielanie w życie tego Państwa, jego rzeczywista budowa, faktyczne rozciągnięcie ogłoszonego w tym akcie niepodległego bytu państwowego na wszystkie, ciągnące ku Polsce, a odebrane Rosji, ziemie—oto wielkie dziełowe zadanie narodu naszego na chwilę obecną.

Zanim powstanie przestawicielstwo narodowe z wyboru, zanim władzę zwierzchniczą obejmie Król Polski, powołaną została w celu tworzenia Państwa Polskiego Tymczasowa Rada Stanu.

Staje ona przed narodem w pełnym poczuciu przyjętej na siebie odpowiedzialności, z głębokim zrozumieniem ogromu zadań, jakie przypadają jej do spełnienia.

Dążeniem Rady Stanu będzie możliwe rychłe przygotowanie sejmu prawodawczego, oraz opracowanie konstytucyjnego ustroju Państwa, odpowiadającego nowożytnym potrzebom i zbudowanego na zasadach równouprawnienia wszystkich obywateli. Kształtując formy tego ustroju Rada Stanu kierować się będzie myślą o konieczności stworzenia w Polsce silnej, rodzimej władzy państwowej, opartej na czynnym współdziałaniu szerokich mas ludowych.

Stworzenie licznej, bitnej, a karnej armii polskiej, która, wierna naszym wielkim rycerskim tradycjom, wskrzesiłaby dawną chwałę oręża polskiego, stanowi dla nas radosną i pilną konieczność. Świadomi bowiem jesteśmy, że taka armia, to pierwszy niepodległego bytu państwowego warunek. Przyczyni się ona do uzyskania potrzebnych Państwu Polskiemu, możliwie szerokich granic, będzie powagi tego Państwa rękojmiami.

Dalszy ciąg na str. 30.

POLACY!

Sprawiedliwym królestwem Opatrzonoś. Cane już Narodowi naszem odwieczy był, do którego przynosi zbawienie i ocalenie, ażebyśmy w nim żyli i w nim umarli. Do odrodzenia naszego i do budowy nowego państwa jest dzisiaj nam potrzebna siła i budowa ta w naszym imieniu powinna wykonać się w sposób najskuteczniejszy, sprawiedliwy i uczciwy, przez wytworzenie i zgodę obywateli katolickich i prawosławnych, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju.

W tym celu, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju, musimy wykonać te kroki, które są dla nas konieczne i które są dla nas konieczne.

Wielkimi w tym celu Polacy, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju, musimy wykonać te kroki, które są dla nas konieczne i które są dla nas konieczne.

W tym celu, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju, musimy wykonać te kroki, które są dla nas konieczne i które są dla nas konieczne.

W tym celu, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju, musimy wykonać te kroki, które są dla nas konieczne i które są dla nas konieczne.

W tym celu, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju, musimy wykonać te kroki, które są dla nas konieczne i które są dla nas konieczne.

W tym celu, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju, musimy wykonać te kroki, które są dla nas konieczne i które są dla nas konieczne.

W tym celu, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju, musimy wykonać te kroki, które są dla nas konieczne i które są dla nas konieczne.

W tym celu, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju, musimy wykonać te kroki, które są dla nas konieczne i które są dla nas konieczne.

W tym celu, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju, musimy wykonać te kroki, które są dla nas konieczne i które są dla nas konieczne.

W tym celu, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju, musimy wykonać te kroki, które są dla nas konieczne i które są dla nas konieczne.

W tym celu, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju, musimy wykonać te kroki, które są dla nas konieczne i które są dla nas konieczne.

W tym celu, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju, musimy wykonać te kroki, które są dla nas konieczne i które są dla nas konieczne.

W tym celu, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju, musimy wykonać te kroki, które są dla nas konieczne i które są dla nas konieczne.

W tym celu, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju, musimy wykonać te kroki, które są dla nas konieczne i które są dla nas konieczne.

W tym celu, ażebyśmy mogli żyć w zgodzie i pokoju, musimy wykonać te kroki, które są dla nas konieczne i które są dla nas konieczne.

Warszawa, 15 Stycznia 1917 r

Tymczasowa Rada Stanu

Królestwa Polskiego.

Tymczasowa Rada Stanu wystosowała odezwę do Rodaków.

Wielkość naturalna 70 x 50 cent.

Patrz str. 28.

Gdy ustawa o powszechnej służbie wojskowej wydana być jeszcze obecnie nie może, organizacja wojska oparta będzie na zaciągu ochotniczym, dla którego bohaterskie nasze legiony stanowią gotowe kadry własne.

Równocześnie Rada Stanu przystąpi do pracy nad organizowaniem Polskiego Skarbu Państwowego i wszystkich gałęzi Administracji kraju, oraz dążyć będzie do obejmowania poszczególnych działów służby publicznej.

Za pilne swe zadanie Rada Stanu uważa określenie i zastosowanie skutecznych środków celem gospodarczego ożywienia kraju, uruchomienia przemysłu, rozpoczęcia odbudowy zniszczonych siedzib i ognisk pracy, mając przedewszystkiem na względzie potrzeby pracującego ludu, rozwój jego kultury umysłowej i materialnej.

Spełnienie wielkich zadań chwili obecnej wymaga od społeczeństwa odpowiednio wielkich ofiar. Rada Stanu starać się będzie o możliwe łagodzenie ciężarów i dokuczliwości, jakie stan wojenny za sobą pociąga. Jednakowoż z góry przewidywać trzeba konieczność ponoszenia jeszcze ciężarów i ofiar, niezbędnych do tego, by wojna pomyślnie dla Polski zakończona została, i

na to wszyscy obywatele przygotowani i winni. Niechaj przygotowani też będą także Rada Stanu w swojej działalności w czym będzie musiała z wielu trudnościami, że owoce jej pracy nie tylko od niej zależą.

Praca Rady Stanu osiągnie tem pomyślniejsze wyniki, im większem cieszyć się będzie poparciem i współdziałaniem narodu. Do współdziałania tego wzywamy, stwierdzając jednocześnie, że tworzymy nie dowolną organizację polityczną temu lub innemu hasłu służącą, ale Naczelny polski Urząd państwowy, który traktować będzie na równi wszystkich obywateli państwa i od wszystkich też równego dla siebie żądać będzie posłuchu.

Wszystkich synów potrzebuje dzisiaj państwo i nikomu od służby dla niej uchylić się nie wolno:

W poczuciu odpowiedzialności przed Bogiem i Narodem, przystąpmy wszyscy do pracy, abyśmy Polskę wolną i dostojną jako trwałe dziedzictwo przekazać mogli kolejniom potomnym.

Od marca i słów o Państwie Polskim przechodzimy do czynu.

Dostojny Mój sprzymierzeniec Jego Cesarska i Królewska Apostolska Mość i Ja postanowiliśmy przystąpić do dalszej budowy państwa polskiego, którego podwaliny położyliśmy przez proklamację z dnia 5 Listopada 1916 r.

Twardy stan wojenny nie pozwala jeszcze niestety, by polski Król okryt nowym blaskiem starą koronę polską oraz by powołana z powszechnych i bezpośrednich wyborów reprezentacja narodowa podjęła pracę dla dobra kraju. Natomiast jest wolą Naszą oddać już dziś władzę państwową w istotnej jej części w ręce narodowego rządu, podczas gdy prawa i interesy narodu poruczone być mają nowej, rozszerzonej Radzie Stanu. Mocarstwa okupacyjne zastrzegają sobie w zasadniczej zgodzie z wnioskami mężów zaufa-

nia kraju te tylko prawa, których utrzymania stan wojenny wymaga.

Mam nadzieję, iż ten nowy krok na drodze realizacji samodzielnego państwa polskiego okaże się zbawiennym w swych skutkach i przyczyni się do tego, by kraj, którego rozwój wolnościowy, kulturalny i gospodarczy panowanie rosyjskie tak długo gwałtownie tłumilo, doszedł do pokojowej i świetnej przyszłości, siłą własnych obywateli, w wolnej z własnego postanowienia płynącej łączności z mocarstwami centralnymi, które stoją przy nim w wiernej przyjaźni.

Polecam więc Panu wydać załączony patent o ustanowieniu władzy państwowej w Królestwie Polskiem wspólnie z c. i k. austriacko-węgierskim Jeneralnym Gubernatorem wojennym w Lublinie.

Rada Regencyjna do Narodu Polskiego

POLACY!

Do złożenia wroczystej przysięgi w Królewskiej Katedrze św. Józefa obejmujemy za zgodą obu Wielkich Monarchów najwyższą władzę w Królestwie Polskiem.

Przysięgliśmy Bogu Wszechmogącemu w Trójcy św. Jedynemu i Narodowi Polskiemu, iż sprawować będziemy rządy dla dobra powszechnego, ugruntowania potęgi, niepodległości, sławy, wolności i szczęścia Ojczyzny Polskiej, dla zachowania spokoju i zgody między obywatelami Kraju.

Przez objęcie władzy stajemy na czele pracy, od której w znacznej mierze zależy dalsze i przeszłe losy Kraju. Chcemy prowadzić naród ku jego państwowemu niepodległości na podstawie aktów, wydanych przez Monarchów obu Monarchów Centralnych w pamiętnych dniach 3 Listopada 1916 i 12 Września 1917 r. Te dniolate służy otwierają Polsce drogę od 120 lat zamknięcia. Na tym gruncie stajemy z lojalnością, godną powagi i wielkości dzisiejszej chwili, godną dobrej sławy polskiego imienia. Mamy budować podwaliny pod niepodległe i potężne państwo polskie z mocnym rządem, sejmem i własną siłą zbrojną. Takiego państwa wymagają nasza przeszłość i to znaczenie, które w przyszłym układzie państw europejskich Polska mieć powinna. Zdajemy sobie sprawę, że tą samą ręką budując musimy jednocześnie oćierać łzy, góły ranę, naprawiać krzywdy, odzwalać głód i niedolę, wywołaną przez okrutną wojnę. Ułży w pomocy Boga, połączamy wiarę naszą w siłę i wolność narodu. Naród polski w chwilach najtrudniejszych odzwalał swej wojnom cięższym, czego żywym podkaz tej wojny dowodem są nasze Legiony w swych walkach bohaterkich za polską sprawę, odzwalał równo umiejętnością powołania do życia tych czynników państwowych, które stanowią powinną o zdrowiu i o pomysłowym rozwoju Narodu. Tym czynnikom z doby Konstytucji 3-go Maja, z czasów Królestwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego oraz późniejszych lat niezszczęsnych zawdzięczamy, iż w studenckiej niewoli nie zatraciliśmy czystości ducha narodowego i obecnie, gdy godzimy sprawiedliwości wybiła, stajemy wobec całego świata zbrojni w niewzruszonej prowie do niepodległego bytu.

Do tej siły wolności całego Narodu odwołujemy się w tej chwili. Wstępujemy w ślady przodków, pamięć na naszą wierność Kościołowi Katolickiemu, pamięć też na tolerancję, jaka była zawsze właściwą duchowi polskiemu. Niechaj i idei demokratycznej, która coraz głębiej przenika społeczeństwo polskie, powstanie jeden ogólny, wielki czyn współdziała w budowie państwa polskiego. Niechaj nie straszą trudności walki, bez której tak wielkie dzieło do skutku dojść nie może, a raczej, niechaj towarzyszą jej zdrowi sily, by ich stało na nadbudunek zmaganie. Niechaj w każdej polskiej pierzi nastąpi gorące, nieprzerwane pragnienie doświadczenia swej fealdy do silnych murów gnachu opzyszego. Ufajmy, każdy meci duchem i siłami.

POLACY!

Wzywamy Was wszystkich bez różnicy wieku, stanu i wyznania, wzywamy! Was w imię dobra Ojczyzny do wyrwania i karności, do czynnego poparcia Rady Regencyjnej oraz Rządu i Rady Stanu, jako poprzednika Sejmu Polskiego; wzywamy Cio, Ludu Polski, pracujący od wieków na naszej roli, uznoiony w fabrykach warsztatach i kopalniach do gromadnej pracy dla umiłowanej Polski,

Wspólnej polskiej pracy pobłogosławi Bóg!

† Aleksander Kakowski, Arcybiskup
Józef Ostrowski
Zdzisław ks. Lubomirski

Warszawa, d. 27 października 1917 r.

Żołnierze rosyjscy! Od ziemi rodzimiej, od pracy, od rodziny odebrano was niespodzianie pod pretekstem, że ojczyzna w niebezpieczeństwie. Od dłuższego czasu musicie znosić niebezpieczeństwa i troski, lecz cóż za korzyść z tego?! Austro-węgierska i niemiecka armje zajęły już część Polski i wkrótce zostanie zajęta Warszawa. Sprzymierzeńcom waszym też się nie powodzi. Belgijczycy rozbici — król Belgji zbiegł do Francji, prawie cała Francja zajęta jest przez wojska niemieckie; wojska angielskie w niebezpieczeństwie. Stolica Serbji w naszych rękach, armja zaś serbska nie istnieje. — Lecz cóż wam do tego żołnierze rosyjscy?! Czy francuzi, belgijczycy, anglicy są braćmi waszymi?! Czy kiedykolwiek wyświadczyli wam co dobrego? Za co walczyacie?! Za co ryzykujecie życie swe, zdrowie, egzystencję własną i swych rodzin?! Myśleliście o tem?! Nie! Wyście o tem nie myśleli, bo nikt nie ośmieliłby się wam powiedzieć, że wy te ogromne

ofiary ponosicie tylko dla miłości własnej wodzów waszych, dążących do zdobycia pieniędzy, dobijających się o zaszczyty i ordery, i dla których głupstwem jest przelewanie krwi waszej choćby potokami?! I co będzie dalej?! Po upływie długich miesięcy wrócicie do domu, zmęczeni, chorzy, i znajdziecie rolę nieuprawnioną, niedostatek w rzeczach niezbędnych, żony przemęczone, dzieci chore, i przytem wszystkiem rząd weźmie od was ostatni grosz na pokrycie rozchodów tej wojny. — Żołnierze rosyjscy, setki tysięcy waszych braci znajduje się u nas w niewoli i w Niemczech. Oni nie cierpią głodu, jak wy, oni nie lękają się głodu, ani choroby, ni śmierci, — oni jako my sami współczują wam, podczas gdy wy cierpicie. — Żołnierze! Przechodźcie do nas, łączcie się z towarzyszami i w ten sposób, każdy myśląc o sobie przyczynicie się by zakończyć tę straszną i bezpożyteczną wojnę.

РУССКІЕ СОЛДАТЫ!

Отъ родной земли, отъ труда и отъ семьи отрывали васъ внезапно подъ предлогомъ, что отечество въ опасности. Долгое время уже вамъ приходится переносить всякія опасности и труды, но какъ успѣхъ? Австрійскія и нѣмецкія войска стоятъ въ Польшѣ и въ скоромъ времени Варшава ими будетъ занята. Союзникамъ нашимъ также не везетъ: Бельгія разбита въ пухъ и прахъ, героль бельгійскій убѣжалъ во Францію; почти вся Франція занята нѣмцами; англійское войско разбито; сербская армія уже не существуетъ, сербская столица въ нашихъ рукахъ.

А какъ, русскимъ солдатамъ, какое дѣло до всего этого? Развѣ они вамъ братья, всѣ эти французы, бельгійцы, англичане? Оказывали они вамъ когда либо добра? За что вы сражаетесь, за что вы рискуете своею жизнью, своимъ здоровьемъ, существованіемъ вашимъ и вашихъ родныхъ? Знаете-ли вы это? Нѣтъ, вы этого знать не можете, ибо никто не осмѣлится вамъ сказать, что вы всѣ эти громаднаго жертвы приносите лишь только во удовлетвореніе славолюбія вашихъ вождей, стренящихся къ деньгамъ, добывающихся почестей и орденовъ, и которымъ ничего не стоитъ, проливать вашу кровь потоками.

А что будетъ дальше? Черезъ много нѣщевъ вы вернетесь домой, усталые, больные, и найдете необработанную паашню, недостатковъ во всемъ необходимомъ, изнуренныхъ женъ, больныхъ дѣтей, и въ добавокъ казна возьметъ у васъ послѣднюю копѣйку на покрытие расходовъ по этой бессмысленной войнѣ...

Русскіе солдаты! Сотни тысячъ вашего брата находятся какъ военнопленные давно уже у насъ и въ Германіи! Они не голодаютъ, какъ вы, имъ нечего опасаться ни холода, ни болѣзни, ни смерти; они, какъ и мы сами, сожалѣютъ васъ ибо имъ хорошо, между тѣмъ какъ вы страдаете!

Солдаты! Переходите къ намъ, присоединяйтесь къ своимъ товарищамъ и поставьте такимъ образомъ, каждый за себя, скорый конецъ этой безплезной и роковой войнѣ!

**Ulotka rzućana z areoplanów przez lotników austro-węgierskich do okopów rosyjskich.
Wielkość naturalna 23 x 15 cent.**

KUNDMACHUNG.

Um das Land mit genügenden Fettmitteln für technische Zwecke zu versorgen, hat das M. G. G. angeordnet, dass behufs Fett- und Knochengewinnung Ausgrabungen vorgenommen werden. Dieselben dürfen nur durch die von der Rohstoffzentrale des M. G. G. legitimierten Ausgräber durchgeführt werden. Die Besitzer der Gründe, wo die Ausgrabungen stattfinden, haben ohne Einseitig die Einwilligung hierzu zu geben, sind jedoch berechtigt zu verlangen, dass die ausgegrabenen Löcher ordnungsmäßig zugeschüttet werden.

Wer ohne von der Rohstoffzentrale des M. G. G. ausgestellte Legitimation vergrabenes Fett oder Knochen ausgräbt, transportiert, in Besitz hat, oder verarbeitbar, macht sich strafbar und werden ausserdem die Bestände an solchen Materialien unentgeltlich abgenommen.

Es ist dem obenged. Bedarf an Fett und Knochen Rechnung tragend, jede unerlaubte Manipulation mit dertel. Materialien bezweder konstaterter Umfang dem Kreiskommando sofort anzuzeigen.

Die Ausgrabungen finden häufig in der Nähe der frü. Lager russischer Streitkräfte statt. Das Fett sieht dunkelbraun aus, besitzt einen starken, unangenehmen Geruch und wird meist in Säcken verpackt.

K. u. k. Kreiskommandant:
BALZAR Oberst m. p.

OBWIESZCZENIE.

Azby zaopatrzyć kraj w dostateczną ilość tłuszczów dla celów technicznych, zarządziło Generalgubernatorstwo wojskowe, aby przedsięwzięcie odgrzebywania celem wydobycia tłuszczu i kości. Odgrzebywania te mają być przeprowadzone tylko przez wykupowacza, legitymowanego przez centralę materiałów surowcowych Generalgubernatorstwa wojskowego. Posiadacze gruntów, na których nastąpi odgrzebywanie, mają na takowe przystać bez odszkodowania, jednak są upoważnieni żądać, żeby wykopane doły zostały w należyty sposób zasypane.

Kto bez legitymacji, wystawionej przez centralę materiałów surowcowych Generalgubernatorstwa wojskowego, zakopany tłuszcz albo kości wykopuje, transportuje, ma w posiadaniu albo przerabia, zastępuje na karę i oprócz tego zapasy takich materiałów będą bez odszkodowania odebrane.

Biorąc pod uwagę nagłe zapotrzebowanie tłuszczu i kości, należy natychmiast donosić o wszelkiej niedozwolonej manipulacji, względnie o każdym skonstatowanym wyrobku z tego rodzaju materiałami.

Odgrzebywania będą miały miejsce często w pobliżu dawnych pozycji rosyjskich. Tłuszcz wygląda ciemno-brązowo, posiada mocną, nieprzyjemną woń i przeważnie będzie zapakowany w worki.

C. i K. komendant obwodu
BALZAR pułkownik w. r.

Ponieważ tłuszczu w czasie wojny nie było wiele — władze zmuszone zostały do sztucznego wydobywania. Obwieszczenie niniejsze dotyczy wydobywania tłuszczu z odgrzebywanych zwłok i kości.

Wielkość naturalna 45 x 33 cent.

W
Z
O
R
Y
E
T
Y
K
I
E
T.
1917 r.
1917
1916
1910—1915

w **1879 r.** została założoną fabryka zapalek przez Ludwika Schellera, wyrabiająca zapaliki siarkowe i salonowe na sposób wiedeński;

1910 r. przeszła na własność firmy: „Zakłady Przemysłowe „Mszczonów”, W. Nowakowski, P. Czerski i S-ka i wyrabiała zapaliki na sposób szwedzki;

1915 r. d. 12 lipca, gdy fabryka była czynną, przybył oddział pionierów rosyjskich celem zniszczenia fabryki, przedstawiając rozporządzenie władz; wskutek jednak energicznych zarządzeń współwłaścicieli, przed ostatecznym terminem, udało się wszystkie maszyny i urządzenia fabryczne przewieźć do Warszawy;

1916 r. d. 23 listopada — podczas okupacji niemieckiej — fabryka była uruchomiona.

КОМАНДИРЪ

2ой роты

29го Салернаго
Баталіона

30. *Гродз* 1915

№ 658

Дѣйствующая армія

Удостоверение

Дано сіе совладѣльцу стѣпной срадыки Мухомовъ Петру Сергѣеви въ томъ, что ему горше всего установить производство фактовъ и вывезти ихъ изъ Франціи по требованію военнаго вѣдѣнія по отвѣтственности вѣннала вѣрменн, что подписано и приложеніемъ казенной печати удостовѣрено

Калиманъ *Калиманъ*

Saperzy, idąc za ustępującą armją rosyjską bez litości demolowali fabryczne urządzenia, lub wywozili je na tyły armji.

Dnia 19 października 1915 roku wydane zostało przez prezydenta policji v. Glasenappa pierwsze rozporządzenie władz niemieckich o poborze podatku patentowego, na zasadzie którego właściciele przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, obowiązani zostali do uiszczenia podatku według prawa rosyjskiego. Świadcstwa patentowe 1-ej kategorii zaopatrzone zostały w symboliczny rysunek.

Wśród pamiątek *odradzającego* się narodu, patenty te również stanowią cenny dokument. W niniejszym zbiorze zamieszczamy dokładną reprodukcję 3 patentów, wydanych właścicielom pierwszych firm warszawskich:

1-szy patent wydany firmie „Krzysztof Brun i Syn”. Firma ta została założona dnia 1/V 1794 roku przy ulicy Bielańskiej № 2 jako skład towarów żelaznych pod firmą „J. D. Munkenbeck”.

W roku 1817 Krzysztof Fryderyk Brun, który od roku 1809 pracował w firmie Munkenbecka, został jednym ze wspólników tej firmy, która zamieniona została na: „J. D. Munkenbecka wdowa, spadkobiercy i S-ka”. W roku 1829 zamieniono firmę na „H. Weichert i Brun” a dnia 1 Września 1852 r. nadano firmie nazwę „Krzysztof Brun i Syn”.

W chwili obecnej właścicielami są pp. Stanisław, Gustaw i Kazimierz Brunowie.

REICHS-STEUER 1916

Handelsunternehmung

Nummer **13138-71**

Name **Krzysztof Brun i Syn.**

Kategorie **Handelsunternehmung**

Stift **Włocławek**

Ort **Włocławek**

Datum **21. Januar 1916**

Das Patent ist gültig für das erste und zweite Halbjahr.

Kaiserlich Deutsches Patentamt

Warschau am 21. Januar 1916

Finanzamt

Nummer des Kassensbuches **111**

Patent I-ej kategorii wydany firmie Krzysztof Brun i Syn.

Wielkość naturalna 35 x 22 cent.

Il-gi patent wydany T-wu Akeyjnemu p. f. „Jan Fruziński“. Firma ta istnieje przeszło 28 lat. Ruchliwość i zabiegliwość właścicieli wyrobiła tej firmie szeroki rynek w kraju, świadcząc tem samem o możliwościach traktowania krajowego przemysłu na szerszą skalę. Fir-

ma ta zatrudniała 110 pracowników w fabryce swej, znanej z dobrych wyrobów cukierniczych, oraz w swym składzie głównym mieszczącym się na Marszałkowskiej róg Wilczej i w filjach: Krakowskie Przedm. 5, Wierzbowa 8, Marszałkowska 133.

Nr. A. VI 83019
XI

Gewerbeschein
 für Handelsunternehmen 2. Kategorie
 auf das Jahr 1917.

Gegenstand des Unternehmens: Handeln
Handel mit Waaren aller Art
 Betriebsstätte: in Warschau

Name des Inhabers: Jan Fruzinski
Strasse Nr. 35
ul. 2. Czerwona, Warszawa

Das Patent gilt für, des erste und zweite Halbjahr

Staatssteuer ... 500.- H
 Stad. Abgabep. ... 130.- H
 Handelssteuer ... 46.- H
 erhalten am 22. II. 1917.

Steuerschuld
Jan Fruzinski
St. 35

Kaiserlich Deutsches Polizeipräsidium
 Kaiserliches Polizeipräsidium
 Nr. des Kaschenbuches 2097

Opfer

Patent 2-ej kategorii wydany Tow. Akc. „Jan Fruzinski“ w urzędzie podatkowym Cesarsko-Niemieckiej Policji w Warszawie.

Wielkość naturalna 31 x 21.5 cent.

Patent I-ej kategorii wydany na imię Adama Piędzickiego, właściciela jednego z pierwszorzędných domów bankowych, istniejącego od 1893 roku.

Wielkość naturalna 35 x 22 cent.

ZWIERCIADŁO WOJNY.

Jedną z popularniejszych postaci z czasów wojennych jest p. Franciszek Baytel przemysłowiec Warszawy. Działalność jego w zakresie fachowym, oraz społecznym zasłużyła na wyróżnienie, to też prasa warszawskimi napewno podzieli się ze społeczeństwem ku dobru ogólnemu, ofiarując zapewne dochód na rzecz potrzebujących.

Między innymi p. F. Baytel ofiarował na cele 15.000 rubli, własnym trudem, zabięgliwością zebrane. Okrom tego, czując ważność momentu historycznego p. Baytel spisuje pamiętniki, któ-

a napewno po przeczytaniu, będą nam wdzięczne, iż tak niebываłą osobistość z czasów wojny, poznały dokładniej.

W uznaniu zasług tak uznanego przez prasę obywatela miło jest widzieć nam i wszystkim czytelnikom w rzędzie pamiętek wojennych podobiznę jego. Zainteresowane jednostki odsyłamy do gazet wyżej wyszczególnionych ciekawą i wprost

Poznański Bank Wzajemnych Ubezpieczeń Na Życie „WESTA”

założony w r. 1873.

Zarząd w Poznaniu, ul. Św. Marcina 61 (dom własny).

Prezes Rady Nadzorczej:

Dr. Teofil Rzepnikowski — v. Patron Spółek Polskich.

Dyrektor Generalny:

Dr. Marjan Głowacki

Ubezpieczenia wyłącznie życiowe — wszelkich kategorii.

Wysoce postępowe i korzystne warunki. — Bezsporność polis. — Nieprzepadalność składek w razie następnego odstąpienia od ubezpieczenia. — Swoboda podróży.

Corocznie znaczna **dywidenda**, ponieważ jako w instytucji opartej na **rzeczywistej wzajemności** cały zysk rozdziela się tylko pomiędzy ubezpieczonych.

W razie niezdolności do pracy — zwolnienie od opłaty składek i renta.

Ubezpieczenia na wypadek śmierci na mniejsze sumy (od Mk. 100 do 6500) bez rewizji lekarskiej.

Przy zbiorowych ubezpieczeniach specjalnie korzystne warunki.

Szczegółowych objaśnień
udziela

Oddział Warszawski, (Jerozolimska 31),
oraz
AGENCI.

MAGAZYN
UBIORÓW

WACŁAWA PERENDYKA

DAWNIEJ SZWALBE, SACHS I SKA

UL. SENATORSKA 8.

Powyzsza firma zalozona w czasie wojny pozyskala sobie ogolne uznanie za dobre mataryjaly oraz fasony, jako tez z racji cen przystepnych.

TOWARZYSTWO WARSZAWSKIE
Oczyszczania i Sprzedaży Spirytusu

(założone w 1886 r.)

„**Rektyfikacja
Warszawska**”

ulica Dobra 18.

POLECA:

Wyroby własne, oraz wina i li-
kiery pierwszorzędných firm
zagranicznych.

TOWARZYSTWO AKCYJNE

Fabryki Transmisji, Maszyn i Odlewów
żelaznych

J. JOHN, w Łodzi

Oddział w Warszawie, Jerozolimska 65.

Pędnie, Koła zamachowe, Koła zębate.
Wyglądziarki (kalandry). Tokarki. Kotły
żeliwne do ogrzewań centralnych. Rusz-
ty kottowe. Odlewy.

Parowa Fabryka Cukrów i Czekolady

RIESE i PIOTROWSKI

WARSZAWA

Jeneralny Reprezentant

HENRYK SACHS

ul. Marszałkowska № 137.

Loterja Klasowa Inwalidów Wojennych

KRÓLESTWA POLSKIEGO

dawniej

Debr. Lot. Klasowa Legionów Polskich.

Warszawa, ul. Trębacka L. 2.

32000 losów — **16000** wygranych
na ogólną kwotę **3335000** Mk. —
Główna wygrana **300000** Mk.

Czysty dochód na inwalidów wojennych Królestwa Polskiego — bez względu na przynależność do armii.

Dyrekcja przyjmuje już zapisy
P. T. Kolektorów.

O nowej metodzie leczenia chorób płucnych.

W tej strasznej epoce wojny nawiedziły kraj nasz choroby, szczególnie zaś suchoty-gruźlica. Suchoty pochłaniają obecnie w Polsce dziesiątki tysięcy ludzi, tak że przeprowadzić musimy z tą plagą ludzkości zaciętą walkę.

Z zadowoleniem możemy przeto tutaj zaznaczyć, że medycyna zubożyła się obecnie nowym środkiem przeciwgruźliczym, a mianowicie wynaleziony został preparat „Fagosol“.

Po należytem wypróbowaniu w klinicach i szpitalach znalazł „Fagosol“ natychmiast zastosowanie wśród chorych.

Przekonano się albowiem, że „Fagosol“ wywiera dodatni wpływ na wszelkie przejawy, towarzyszące suchotom płuc.

Prócz specjalnego działania na gruźlicę „Fagosol“ stosowany jest z wyśmienitym wynikiem przy bronchicie, astmie, koklusz, influenzy, oraz leczy wszelkie zastarzałe kaszle i katary płuc.

Można przytoczyć tysiące wypadków, w których chorzy płucni dzięki „Fagosolowi“ powrócili do zdrowia.

Lekarze orzekli, że „Fagosol“ jest bardzo cennym środkiem przeciw chorobom płucnym, wobec czego stosować należy „Fagosol“ w tych wypadkach, gdzie trzeba działać szybko i energicznie.

Do nabycia we wszystkich aptekach i składach aptecznych.

Polska Krajowa Loteria Klasyczna

R. G. O.

(RADY GŁÓWNEJ OPIEKUŃCZEJ)

Zarząd: Warszawa, Kredytowa 4.

50000 losów, 25000 wygranych i 1 premja.

Wielka wygrana 500000 mk.

(pół miliona marek).

Wygrane po 300000 mk., 200000 mk., 100000 mk. i wiele innych.
Suma wygranych rozlosowanych w jednym półroczu wynosi

6 milionów 440 tysięcy marek.

CO DRUGI NUMER WYGRYWA.

Losy są do nabycia u kolektorów.

Zarząd wysyła plan loterji na żądanie bezpłatnie.